

РЕЦЕНЗІЯ

д.е.н., професора, директора Навчально-наукового інституту
природокористування та гуманітарних наук
Національного університету «Чернігівська політехніка»
Забаштанського Максима Миколайовича
на дисертаційну роботу

Лобка Олега Миколайовича на тему:
**«Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в
умовах диджиталізації ринку фінансових послуг»,**
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

Цифрові технології сьогодні значним чином змінюють роботу фінансових установ і особливо комерційних банків, які відіграють важливу роль у розвитку національної економіки. Надання кредитних послуг є одним з найбільш важливих напрямків роботи цих установ, який сьогодні значним чином зазнає цифрової трансформації.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій банківськими установами в процесі кредитної діяльності супроводжується процесами автоматизації обробки фінансової інформації про клієнтів, прийняття рішень про надання позик. Проте комерційні банки для побудови дієвої моделі кредитної діяльності також активно повинні впроваджувати цифрові технології в процес прийняття управлінських рішень, що вже вимагає зміни підходів до побудови систем кредитного менеджменту, які є невіддільною частиною банківського менеджменту і важливими складовими забезпечення стабільного та ефективного функціонування цих установ.

Окреслене актуалізує питання розробки і поглиблення вже сформованих наукових положень щодо розвитку системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг та підтверджує актуальність дисертаційної роботи Лобка О.М.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Лобка О.М. виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» МОН України за темами: «Розвиток ринку кредитних послуг в умовах становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0121U113250), «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), «Теоретико-прикладні положення розвитку ринку кредитних послуг в умовах макроекономічної нестабільності та повоєнного відновлення економіки (номер державної реєстрації 0123U104319).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє зробити висновок, що сформовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є достовірними та обґрунтованими. Як результат дисертаційної роботи, досягнуто основну мету дослідження, яка полягає у поглибленні теоретико-методичних засад функціонування системи кредитного менеджменту банківських установ та розробці прикладних положень забезпечення ефективності її розвитку в умовах цифровізації ринку фінансових послуг.

Методологічні положення дослідження ґрунтуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів, а саме: метод контент-аналізу, системний підхід, метод систематизації, методи абстрагування, індукції, дедукції, статистичні методи дослідження, економетричне моделювання, SWOT-аналіз, методи групування, методи аналізу, синтезу; графоаналітичний, табличний методи.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями.

Структура і зміст дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків.

У дисертації розглянуто теоретичні, методичні та практичні засади функціонування та розвитку системи кредитного менеджменту банківських установ.

Перший розділ дисертації присвячений поглибленню теоретико-методичних положень розвитку системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах цифровізації. Для цього розглянуто сутність кредитного менеджменту та його роль у розвитку банківських установ. Обґрунтовано наукові аспекти функціонування системи кредитного менеджменту банківської установи та її основні функції, визначено особливості розвитку системи кредитного менеджменту в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг.

У другому розділі дисертаційної роботи проведено аналіз сучасного стану функціонування системи кредитного менеджменту в банківських установах України. Це здійснено через виокремлення поточних тенденцій діяльності банківських установ на ринку фінансових послуг України, конкретизацію сучасних трендів функціонування системи кредитного менеджменту банківських установ. Також досліджені напрямки цифровізації ринку фінансових послуг та її роль у розвитку банківських установ.

Третій розділ дисертації присвячений систематизації напрямків підвищення ефективності функціонування системи кредитного менеджменту банківських установ в Україні, формулюванню науково-практичних підходів до формування нової моделі кредитного менеджменту банківських установ, векторів удосконалення функціонування системи такого менеджменту в умовах цифровізації комерційного банку. Також було визначено і обґрунтовано стратегічні аспекти забезпечення цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку.

Таким чином, можна стверджувати, що дисертаційна робота є логічною, послідовною та завершеною працею, що виконана автором самостійно. Наукове дослідження оформлене відповідно до встановлених вимог та містить усі необхідні структурні компоненти.

Наукова новизна одержаних результатів

Серед наукових здобутків Лобка О.М. на особливу увагу заслуговують такі:

- обґрунтовано концептуальні засади формування сучасної цифрової моделі системи кредитного менеджменту банку, які були сформульовані через опис змісту такої моделі, визначення її характерних ознак та принципів побудови (с. 214).

- поглиблено наукові підходи до дослідження сутності кредитного менеджменту банку, що сформульовані на основі використання методології системного підходу до обґрунтування змісту системи такого менеджменту (с. 57-59).

- сформульовано алгоритм впровадження технології штучного інтелекту в систему кредитного менеджменту банку, який враховує специфічний вплив зазначеної технології на процес кредитування та управління кредитною діяльністю банківської установи, її потенціал до використання в такій діяльності та наявні можливості комерційних банків використовувати цю технологію (с. 210);

- удосконалено механізм цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку, що реалізовано на основі визначення та обґрунтування теоретико-прикладних аспектів його функціонування: мети, методів, інструментів, функцій, необхідного ресурсного забезпечення та принципів, які були розподілені у дві групи: принципи трансформації та принципи розвитку. Перелік принципів такого механізму було розширено такими: ризик-орієнтованого управління, персоналізації, інклюзії, сталості (с. 182)

- розширено понятійно-категоріальний апарат фінансової науки у частині уточнення сутності дефініції «кредитний менеджмент банку», що здійснено на

основі аналізу та уточнення змісту таких дефініцій: «кредит», «менеджмент», «кредитний менеджмент», «банк» (с. 41-43);

– поглиблено наукові підходи до конкретизації структури системи кредитного менеджменту банку, яка була визначена через детальний розгляд наявних концепцій таких підходів щодо її аналізу (організаційний, процесний, суб'єктний, структурно-продуктовий, стратегічний) (с. 55-57);

– узагальнено теоретико-прикладні положення формування та розвитку банківської цифрової екосистеми. Це дало можливість визначити основні елементи зазначеної екосистеми та обґрунтувати провідну роль у її розвитку системи кредитного менеджменту банку з урахуванням сучасних тенденцій цифровізації ринку фінансових послуг (с. 200-202).

Практичне значення результатів дослідження

Рекомендації Лобка О.М. використані у практичній діяльності АТ «Акцент-Банк»: враховано пропозиції щодо формування банківської цифрової екосистеми, використання технології штучного інтелекту для підвищення ефективності кредитного менеджменту (F5A5-RF58-BAP5-2I58 від 05.02.2025); АТ «Райффайзен Банк»: враховано у подальшій роботі банку пропозиції щодо використання технології штучного інтелекту у кредитній діяльності, використано рекомендації автора щодо підвищення ефективності функціонування системи кредитного менеджменту (Д1-B89/10/105 від 22.01.2025); Національного університету «Чернігівська політехніка»: використано у навчальному процесі кафедри фінансів, банківської справи та страхування при розробці методичних матеріалів, а також під час проведення лекційних та практичних занять з таких освітніх компонентів: «Банківські операції», «Кредитний менеджмент», «Фінансові технології» (№ 600/07-588/ВС від 04.03.2024).

***Повнота викладення наукових результатів дисертації
в опублікованих працях***

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 13 наукових працях, серед яких: 1 стаття в іноземному науковому виданні; 6 статей у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 6 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 12,1 друк. арк.; особисто автору належить – 7,51 друк. арк.

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р., № 44.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

***Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям
дискусії під час захисту дисертації***

1. На с. 50 дисертації автор представляє основні компоненти банківського менеджменту та визначає місце кредитного менеджменту у такій системі. На наше переконання варто більше уваги приділити конкретизації окремих складових банківського менеджменту та особливостей їхньої цифровізації в сучасних умовах.

2. Розглядаючи в підрозділі 1.3 концептуальні положення функціонування ринку кредитних послуг (с. 77-79) доцільно було б поглибити теоретичні положення щодо ролі небанківських фінансових установ у функціонуванні такого ринку та його цифровізації.

3. На рис. 3.4 (с. 182) представлено механізм цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку. У межах цього механізму доцільно детальніше описати основні його методи, які в сукупності використовуються для досягнення мети функціонування такого механізму.

4. У підрозділі 3.3 (рис. 3.8) представлено концептуальні положення формування банківської цифрової екосистеми. На наше переконання варто більше уваги приділити конкретизації змісту таких понять як «екосистема», «фінансова екосистема», «банківська екосистема», «цифрова екосистема». З урахуванням отриманих результатів вже більш чітко сформулювати зміст поняття «банківська цифрова екосистема».

5. У третьому розділі роботи вважаємо було б доречним провести аналіз особливостей взаємодії FinTech-компаній та банківських установ у частині надання кредитних послуг різним категоріям позичальників, оскільки така взаємодія сьогодні активно розвивається і зазначені компанії відіграють важливу роль у загальному процесі цифровізації ринку кредитних послуг.

Однак, вказані вище зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Лобка О.М.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Лобка Олега Миколайовича на тему «Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг» є завершеним, самостійним дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне і практичне значення.

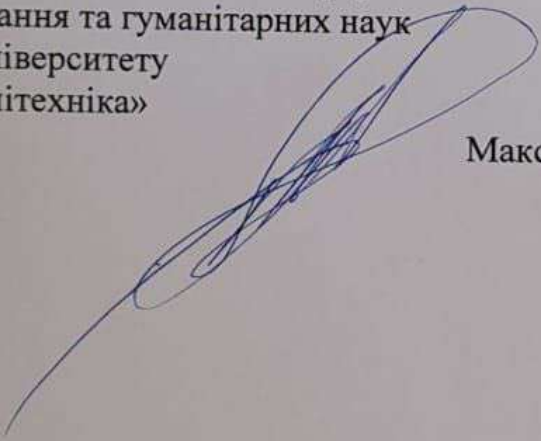
Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Лобко Олег Миколайович, автор дисертаційної роботи на тему «Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту
природокористування та гуманітарних наук
Національного університету
«Чернігівська політехніка»
МОН України

Максим ЗАБАШТАНСЬКИЙ